

Enerģētikas pilotstratēģijas – Mērķi un nosacījumi

1 Ievads

1.1 Problēma

1.1.1 Eiropas klimata un enerģētikas ietvars 2030

- Nosaka kursu turpmākai Eiropas un nacionālo klimata un enerģētikas politiku virzībai, kā arī veiksmīgai enerģijas pārejas īstenošanai [1]
- Galvenie mērķi 2030 [1]:
 - Vismaz 40 % siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājums (no 1990.gada līmeņa)
 - Vismaz 32 % liela atjaunojamās enerģijas daļa
 - Vismaz 32.5 % energoefektivitātes uzlabojums

1.1.2 Šībrīža situācija apkurei un dzesēšanai Eiropas Savienībā

- Puse no ES enerģijas patēriņa tiek patērēta ražošanas un ēku apkurei un dzesēšanai [2]:
 - Apkure un karstais ūdens veido 79% no ES mājāsaimniecību kopējā enerģijas galapatēriņa
 - Mājāsaimniecību un uzņēmumu dzesēšanas pieprasījums (piemēram, pārtikas sektoram) palielinās vasaras mēnešos (saistīts ar klimata pārmaiņām un temperatūras paaugstināšanos)
 - 75 % apkurei un dzesēšanai: tiek nodrošināts ar fosilo kurināmo [2]
 - tikai 19 % tiek saražoti ar atjaunojamajiem energoresursiem [2]
- ➔ Lai sasniegtu ES klimata un enerģētikas mērķus: jāsamazina enerģijas patēriņš un fosilā krināmā izmantošana

1.2 Mērķi

- Valstis un to pašvaldības var sniegt ieguldījumu ES klimata un enerģētikas mērķu sasniegšanā, uzstādot zemas temperatūras centralizētās siltumapgādes (LTDH) sistēmas.
- LTDH sistēmas ir tikai viens no risinājumiem. Citi risinājumi arī var darboties.
- Izmēģinājuma Enerģētikas Stratēģijas darbojas kā dokumenti Eiropas pašvaldībām, kuras ievieš vai plāno ieviest LTDH sistēmu risinājumus.

1.3 Terminu definīcija – Enerģētikas pilotstratēģija

Enerģētikas pilotstratēģija (PES) ir:

- Stratēģisks rīks, t.i. dokuments, kas apraksta nepieciešamās darbības, lai īstenotu ES globālos mērķus vietējo pašvaldību līmenī
- Pieeja un vadlīnijas, ko var nodot iesaistītajām pusēm, lai varētu izveidots sasniedzamus enerģijas konceptus

Enerģētikas pilotstratēģija:

- Koncentrējas uz ilgtspējīgu energosistēmu un video siltumtīklu ieviešanu centralizētās siltumapgādes (DH) infrastruktūrā
- Apraksta esošo pilsētas struktūru, ka arī nākotnes attīstību, lai varētu pārveidot DH sistēmu
- Apvieno ieinteresētās puses, politikus, iedzīvotājus un administrācijas
- Attīsta esošo DH siltumsistēmas tīklu nākamajā DH paudzē: LTDH 4.0
- Nodrošina pamatu ilgtermiņa procesiem (vietējie mērķi un pamatnosacījumi regulāri jāpārbauda un jāielāgo (ja nepieciešams))

PES papildina un padziļina jau esošās nacionālās, reģionālās un vietējās stratēģijas vai plānošanas dokumentus (ja tādi jau pastāv). Rekomendācijas, kas ir sniegtas PES, nav vienīgais risinājums, tomēr sniedz iespējamās rīcības iespējas. Ir svarīgi piezīmēt, ka PES nav juridiski saistoša un ir tikai neformāls rīks.

2 Enerģētikas pilotstratēģijas izstrāde

2.1 Metodoloģija LTDH ieviešanas stratēģijām

LTDH ieviešanas stratēģiju (PES) metodika ir aprakstīta attiecīgajā projekta LowTEMP izdevumā, skatīt semināra moduli 04.

- Sastāv no 10 plānošanas soļiem (darbībām)
- Plānošanas darbības ir jāīsteno secīgi viena pēc otras
- Plānošanas darbības var tikt izstrādātas individuāli, atkarībā no vietējiem priekšnoteikumiem, resursiem (piemēram, administratīvajiem, finanšu budžeta), prasībām un politiskajiem mērķiem
- Katrs solis satur noteiktus norādījumus, kas ļauj partneriem, iestādēm, iesaistītajām pusēm pilnveidot PES

1. Transformation process dynamics (inducement)
2. Analysis of preconditions
 - 2.1 Existing planning documents / regulations
 - 2.2 Technical preconditions (infrastructure)
 - 2.3 Urban preconditions (common)
3. Stakeholder analysis
4. Institutional and organizational framework
5. Strategy pathways for transformation / transition
 - 5.1 Building heat requirements
 - 5.2 Energy sources
6. Initial district identification
7. Data collection and scenario evaluation
 - 7.1 Data sources and quality levels, data collection methods
 - 7.2 Development of balance sheet
 - 7.3 Identification of development scenarios
8. SWOT analysis
9. Evaluation of implementation conditions and synergies
10. Reflection and Learning

Attēls 1: PES metodoloģijas darba soļi (avots: [3])

- Katrā solī ir ieteikta iespējamā iestāde, kurai vajadzētu veikt konkrēto uzdevumu
- Katra PES struktūra var atšķirties

2.2 Iesaistītās institūcijas

- Galvenā loma: pašvaldība, vietējie politiķi, pilsētu domes
- Ieinteresētās puses: komunālo pakalpojumu kompānijas, mājokļu uzņēmumi, privātīpašnieki
- Citas interešu grupas: celtniecības un tehnoloģiju eksperti, finanšu institūcijas, patērētāji / lietotāji

2.3 Iznākums

Rezultātam (PES) vajadzētu atspoguļot:

- Kopīgi izstrādātu dokumentu, kura izstrādē ir pie dalījušās visas nozīmīgākās ieinteresētās puses
- Apkopojošas, ieteicošas vadlīnijas, apvienojumā ar esošajiem plānošanas dokumentiem
- Stratēģija, kas nosaka turpmāko attīstību, kas nepieciešama pārejai uz LTDH
- Iespējamo, pamatoto un saprātīgo risinājumu klāsts turpmākajai attīstībai

2.4 PES piemēri

Projekta LowTEMP laikā tika izstrādāti trīs PES:

- Gulbene (Latvija)
- Ilmajoki (Somija)
- Tartu (Igaunija)

Šie piemēri var kalpot kā vadlīnijas un iedvesma citām BSR pašvaldībām un reģioniem. Detalizētāk tie ir izstrādāti modulī "Enerģētikas pilotstratēģija – Piemēri".

3 Secinājumi

- PES ir visaptverošas stratēģijas → veicina LTDH BSR reģionos
- Sadarbības process PES izstrādāšanā → saved kopā iesaistītās puses
- Pastāv piemēri, kurus var nodot citām BSR pašvaldībām ar līdzīgiem pamatnosacījumiem → LTDH popularizēšana visā BSR
- Iedvesma un vadlīnijas savu enerģētikas stratēģiju izstrādei, it sevišķi pamata metodoloģija PES izstrādei

Avoti

[1] European Commission, „2030 climate & energy framework,“ 2020. [Online]. Pieejams: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_en. [Access on 07 12 2020].

[2] European Commission, „Heating and cooling, facts and figures,“ 2018. [Online]. Pieejams: https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-efficiency/heating-and-cooling_en. [Access on 07 12 2020].

[3] F. Romagnoli, „LowTEMP - Training,“ 2020. [Online]. Pieejams: <http://www.lowtemp.eu/training/>. [Access on 07 12 2020].